

Cal externalitzar la producció agrària? Ateneu Barcelonès

Desembre, 2009
Jordi Peix i Massip
jordipeix@gmail.com

dvd.wmv

Cal deslocalitzar la producció agrària?

- Aquest debat es va iniciar, el maig de 2004, amb un article d'un economista, a La Vanguardia, (una solución para tres problemas) que demanava deixar d'ajudar el sector agrari europeu i externalitzar la producció agrària per evitar els fluxos migratoris
- Aquestes afirmacions foren més tard recolzades per en Xavier Sala i Martin que recomanava als pagesos que pleguessin i anessin a treballar a les Caixes
- Però aquestes posicions són compartides per molta gent, com en Joan Majó
- Totes elles foren rebutjades per un article signat per la pròpia Fundació Agrícola Catalana el maig de 2004 al diari Avui

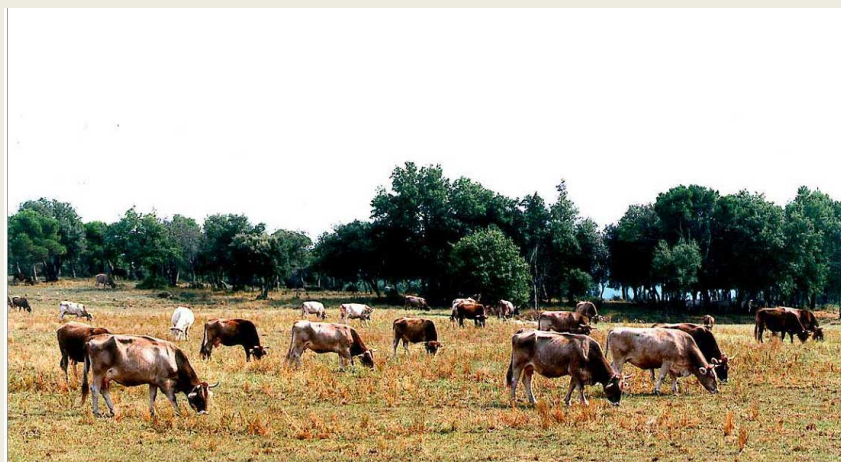

Conceptes emesos: en una solució para tres problemas :

- Deixar de subvencionar el sector agrari europeu, perquè, segons ell, no és competitiu i depèn de les subvencions, i així amb la reducció suport econòmic al sector agrari, es podrien solucionar tres problemes:
  - 1.- El dèficit d'aigua a les grans ciutats europees
  - 2.- Disposar dels diners que ara van a parar al sector agrari per invertir en Recerca, Desenvolupament i Innovació (R+D+I),
  - 3.- Externalitzar la producció agrària per aturar els fluxos migratoris i, alhora, afavorir el desenvolupament dels països pobres

Primera reacció: i qui ens segarà l'herba, netejarà els boscos, mantindrà el territori i conservarà el paisatge?

En el fons tornem a discutir les Corn Laws: el 1815 es varen posar aranzels i el 1846 es van treure. A qui cal afavorir? Als agricultors o els obrers.

Proteccionisme contra lliure comerç.

Les lleis del gra (corn laws) s'instauren al regne Unit a mitjans del S XVII, per tal de protegir als grans propietaris rurals.

A mitjans del S XIX, amb la industrialització i l'augment de la classe obrera es deroguen per tal d'abaratir els preus dels aliments, deixant pas a la lliure importació dels productes de les colònies.

Més tard s'instauren ajuts desconnectats, que amb la integració a la CEE, són assumits per la UE

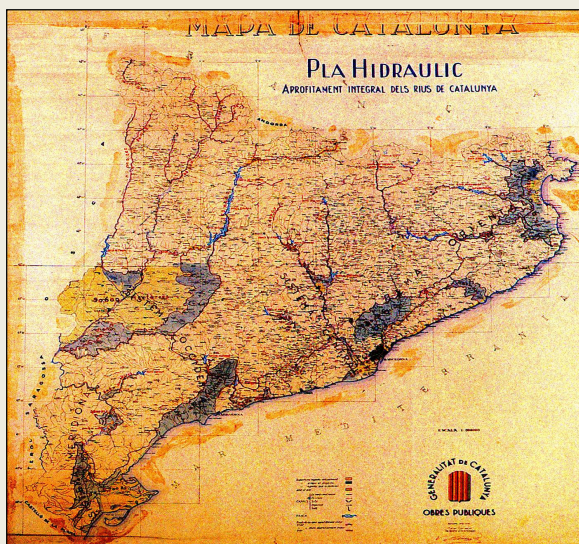

Altres afirmacions: l'agricultura malbarata aigua

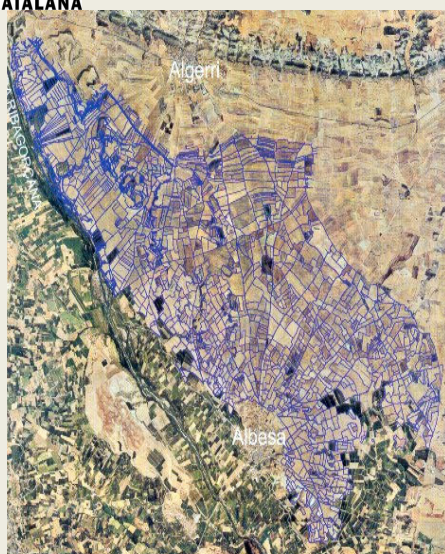
- L'aigua en l'agricultura serveix per fer aliments.
- A Catalunya l'agricultura mesura l'aigua gota a gota
- En el món urbà o industrial l'aigua es malbarata només serveix per arrastrar merda o refredar processos
- El món urbà o industrial ha contaminat el seu freàtic des de fa anys: BCN, Tarragona, Delta Llobregat
- No cal oblidar el cicle de l'aigua
- A les ciutats costeres destrueix rius i la llença a mar.
- A BCN la depuradora del Llobregat pot depurar 500.000m³, que equival a 80.000 ha de reg: o sigui el Segarra Garrigues sense retallar
- Cerdà (Drassanes) proposava que es reutilitzés les aigües brutes per a regar les hortes envoltants

Els regadius històrics i per tant el Segarra-Garrigues són una necessitat urgent.

No es tracta només de regar, sinó de crear una nova estructura d'explotacions agràries

L'aigua és un recurs escàs en el mediterrani. Les importacions de productes agrícoles corresponen a importacions d'aigua

Consum de cereals i proteaginoses: 5 M de TM

Producció catalana: 1,5 M de TM

Importació : Estat, Europa i resta: 3,5 M TM

Necessitats d'aigua per unitat: 0,333 m³/kg

Importació virtual d'aigua:

1.200 milions de m³

Superfície de reg necessària:

180.000 ha

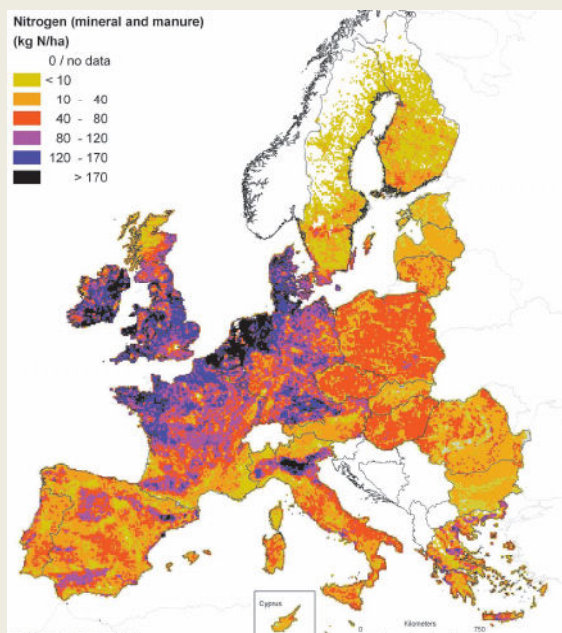
Agricultura i Canvi climàtic

- Els sector urbà i industrial generen CO₂
- En canvi el sector agrícola l'elimina, forma part de la fotosíntesi i de la fossilització del carboni en els sòls
- El sector agrari a Catalunya elimina un volum de CO₂ similar al produït pel consum d'energia
- Les mesures del CO₂ són sovint errònies: cas dels arrossars, que abans de ser conreus ja emetien metà.
- Si s'externalitza el sector agrari amb quin cost s'eliminarà el CO₂?
- La contaminació per nitrats és encara un greu tema pendent

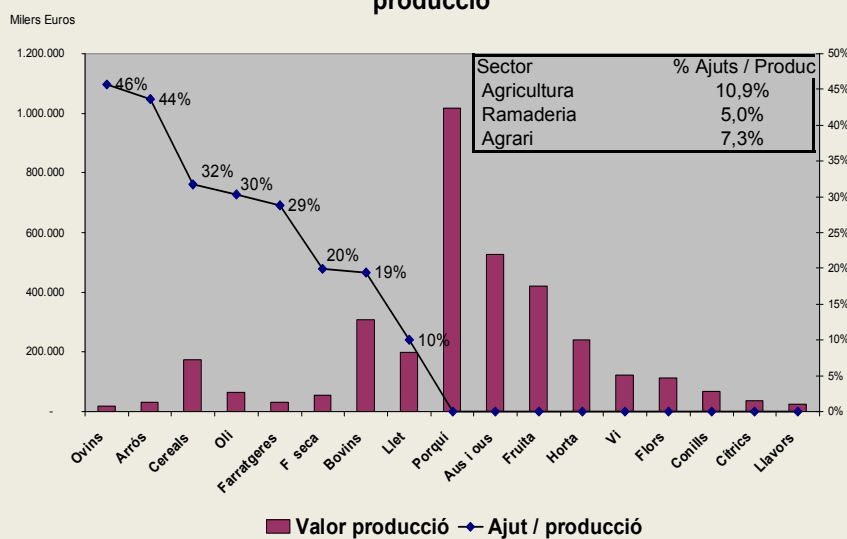

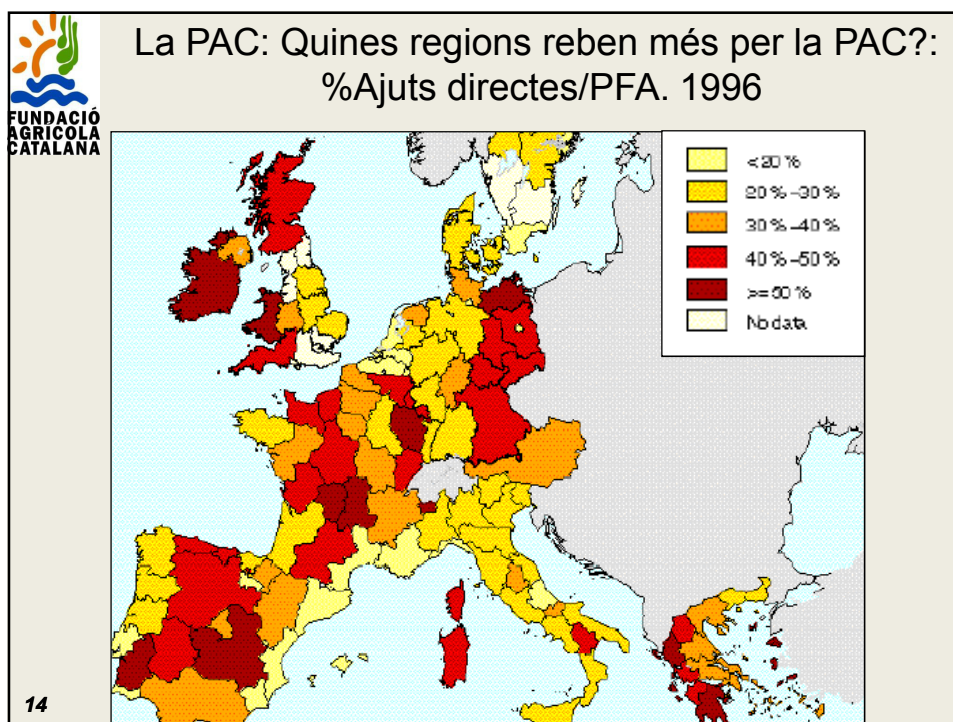
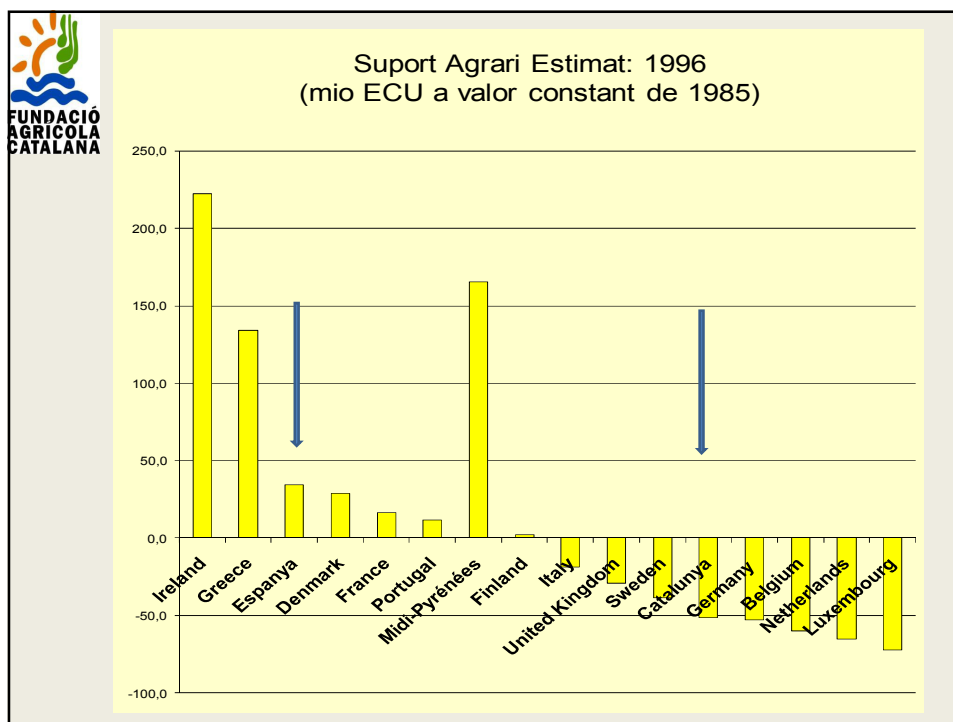
Costos ambientals: excedents de nitrogen

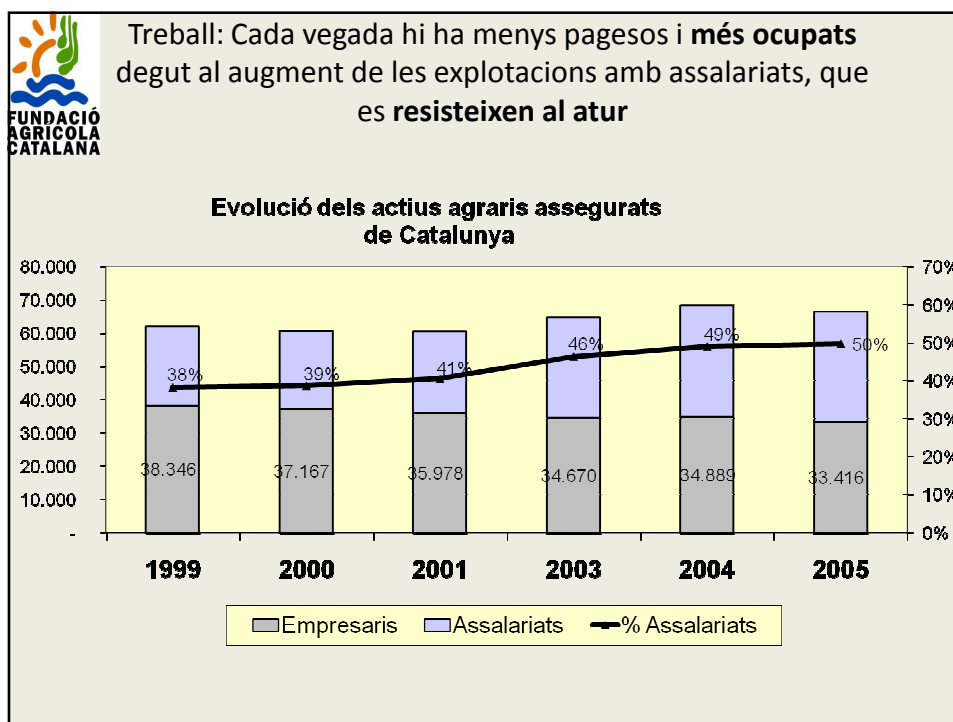
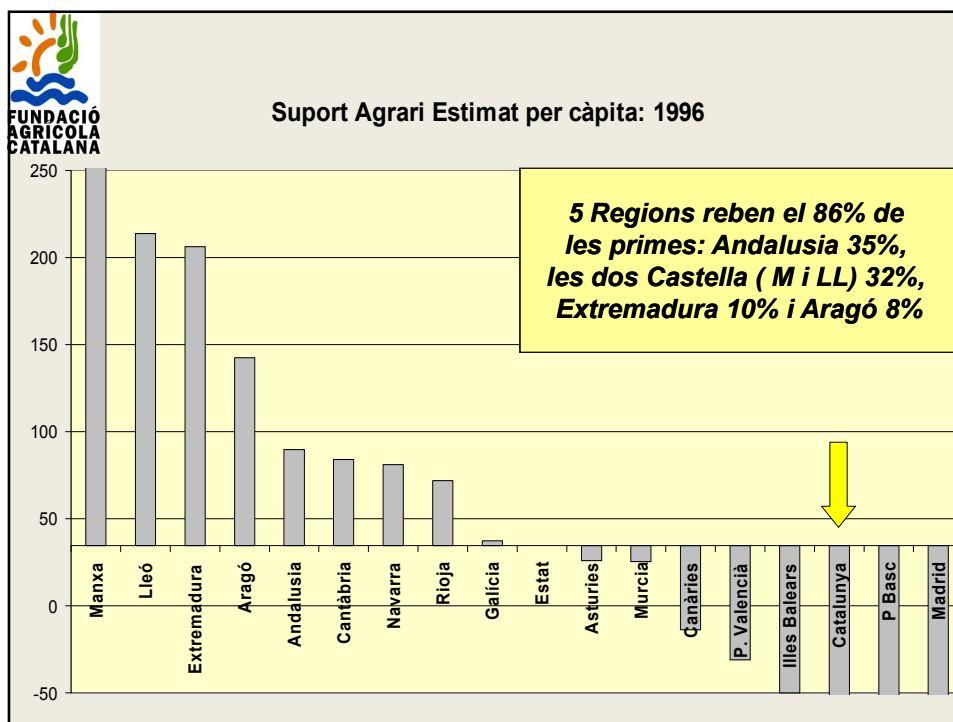

Només el 75% de la producció agrària rep subvencions directes de la PAC

La PAC: Percentatge que representen els ajuts sobre la producció

El sector agroalimentari el **primer sector econòmic de Catalunya**

- 1er sector a Catalunya 17% de tota la Indústria Catalana
- 1ª CCAA a Espanya: 23% producció alimentària espanyola
- El 75% de la producció del sector primari es destina a la Indústria
- Vendes: 20.940.000 milers €
- 40% de la 2a Transformació espanyola, a Catalunya

Principals magnituds de la indústria a Catalunya

Sectors industrials	Vendes netes (milers €)	Ocupats Milers	Establiments nombre
Metal·lúrgia	10.769.846	89,1	7.629
Alimentació, begudes i tabac	16.869.385	78,7	2.995
Tèxtil, confecció, calçat	6.321.477	68,7	5.428
Indústries químiques	15.978.021	62	1.186
Paper, edició,	8.047.952	58,8	3.924
materials de transport	13.715.354	50,3	689
Equips mecànics	5.498.704	49,7	2.744
Matèries plàstiques	5.290.876	35,8	1.538
Equips elèctrics	6.558.393	34	960
Indústries manufactureres	3.072.136	30,1	2.800
prod. minerals no metàl·lics	4.209.729	24,6	1.261
Extractives, petroli i energia	6.241.599	14,9	521
Fusta i suro	1.335.002	13,4	1.808
Màquines d'oficina	1.019.492	11,1	916
Total	104.927.967	621,4	34.401

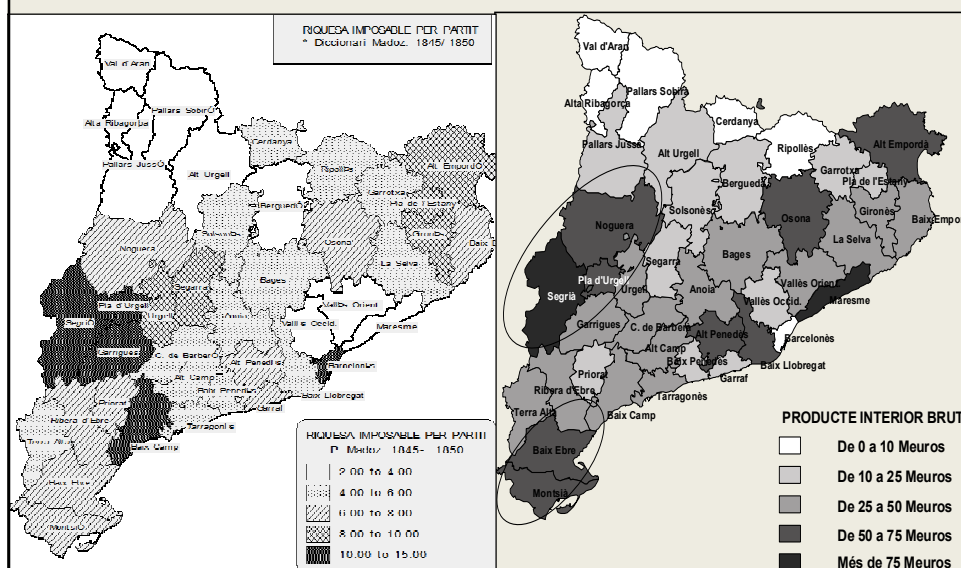

L'evolució del sector agroalimentari en els darrers 35 anys: les Taules Input / Output de Catalunya

- 1967 Cambra de Comerç de Barcelona; Joaquim Muns, Rafael Pujol
- 1987. Cambra de Comerç de Barcelona; Martí Parellada
- 2.001: Institut d'Estadística de Catalunya

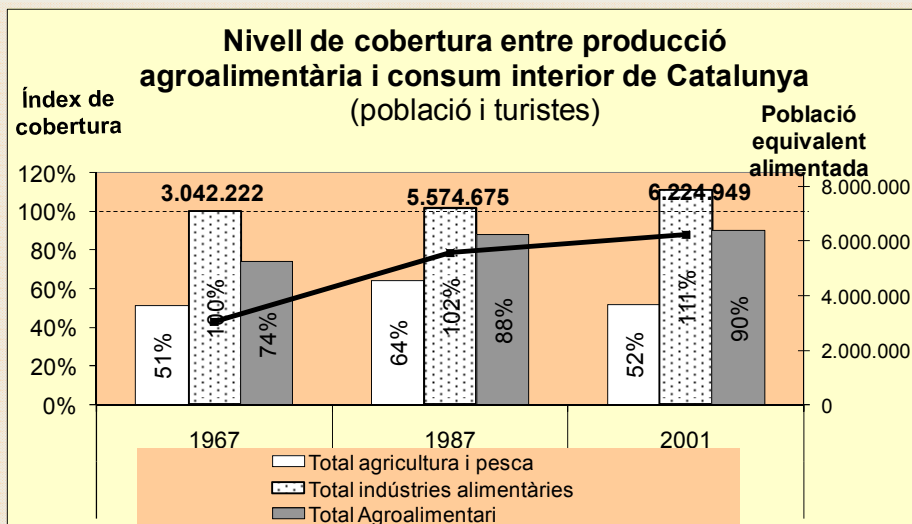

Un canvi notable de la distribució del Valor afegit:
millora de les zones periurbanes i de les terres de
ponent gràcies el regadiu

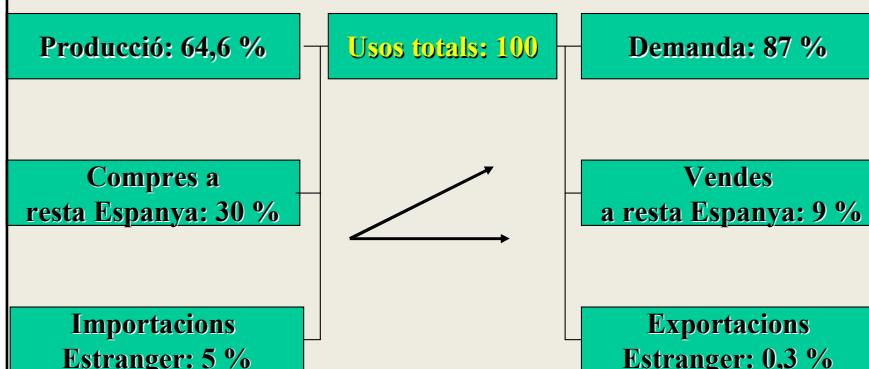

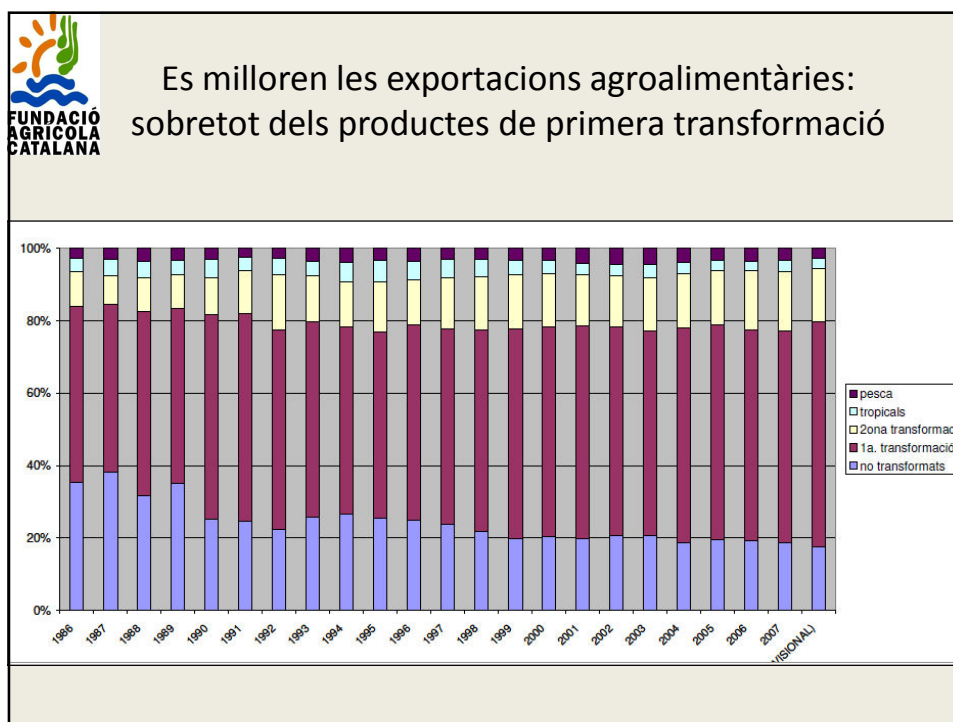
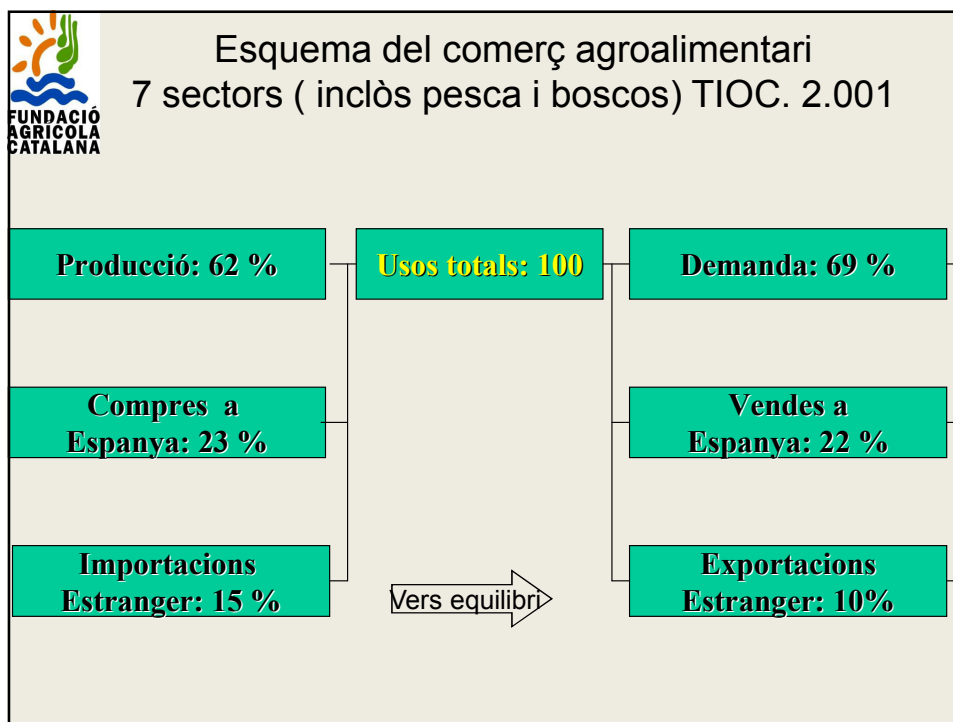

Evolució del sector agroalimentari: TIOC 1967/1987/2001
Es dobla la població i l'índex de cobertura passa del 74 al 90%

Balanç agroalimentari
TIOC. 1967 (inclòs pesca i boscos)

Principals capítols de comerç exterior agrícola:
importa allò que no pot produir i exporta allò que
n'és especialista

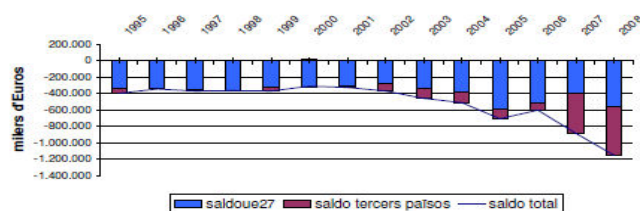
<u>Importacions</u>		<u>Exportacions</u>	
Peixos	12%	Carn	18%
Colonials: cafè,		Vins i escumosos	15%
sucre, cacau, exòtics	19%	Olis	10%
• Total exòtics	31%	Fruita	9%
• Pinso	24%	Elaborats	19%
• <u>Total</u>	<u>55%</u>	<u>Total</u>	<u>71%</u>

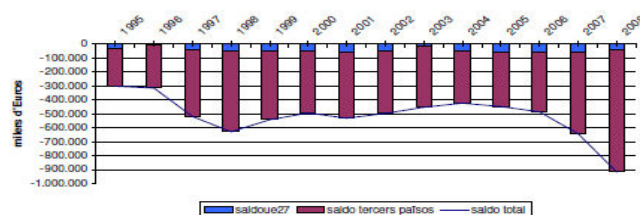
Augmenta la dependència de matèries primeres per
l'elaboració de pinsos

INTERCANVIS CATALUNYA 1995-2008. EVOLUCIÓ PRINCIPALS SALDOS NEGATIU

evolució saldos comerç sector cereals Catalunya

evolució saldos comerç capítol oleaginoses Catalunya

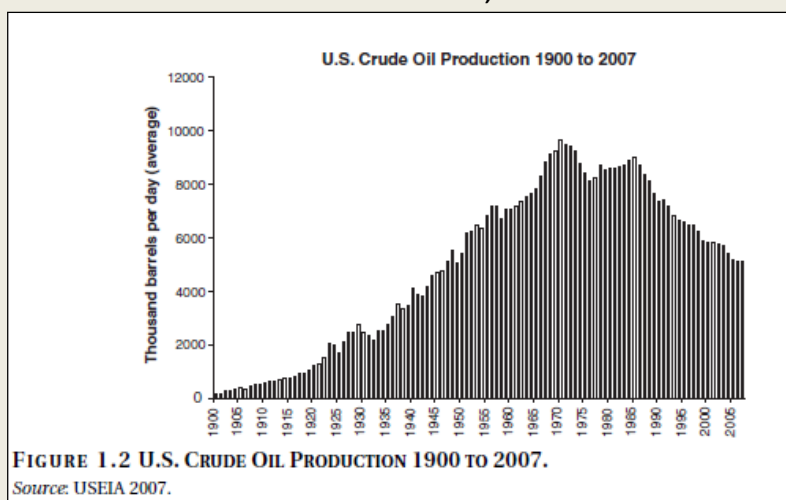

Que passarà després del “Peak Oil”? manca de subministra de petroli o solament encariment

- L'Agència Internacional de la energia discuteix la fi del petroli
- Ens apropem al pic de la producció, o millor dit ja hi som, i al començament de la davallada
- Això encarirà les importacions, cal disminuir la dependència del exterior
- L'agricultura catalana està disminuint el consum de medis de producció químics (fertilitzants, carburants i pesticides) gràcies a la producció integrada
- Al ser altament deficitaris en la producció de cereals i proteaginoses, cal abandonar la superxeria dels agrocarburants (Nou sistema de subvencionar))
- Amb la pujada del preu dels carburants, es redueix la globalització: **el món es fa més petit.**

El 1972 es va iniciar la davallada de la producció del petroli, degut a la reducció de les extraccions i la caiguda de la demanda deguda al estalvi de combustible,

El fracàs de PEIX, una empresa d'agrocarburants, a la borsa de NewYork (NASDAQ)

Tan alt estaràs, que de tant alt, cauràs.....

Crisi del comerç mundial: més d'un centenar de vaixells aturats en el port de Singapur

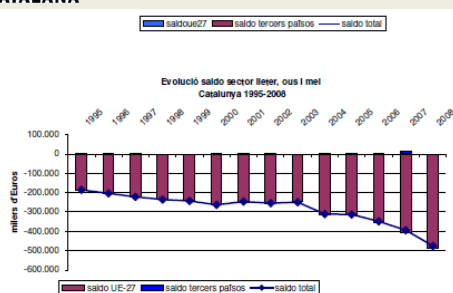

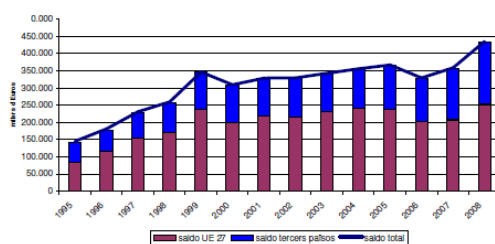
Dins de la crisi del comerç mundial es manté el comerç de pinsos: Baltic Dry Index; general i de la Soia

Augment de les exportacions de vi i augment de les importacions de productes lleter

Evolució saldo vi Catalunya 1995-2008

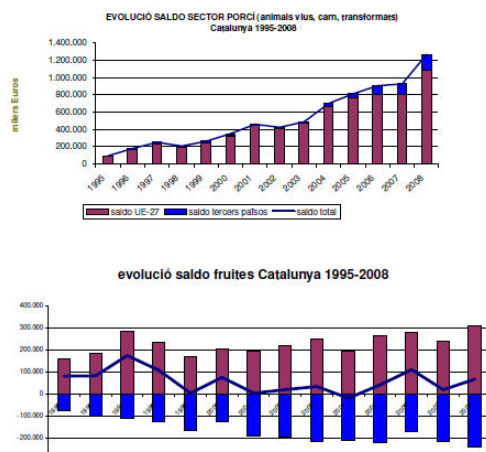

Font: Datacomex (dades 2008 provisionals)

Creixement espectacular de les exportacions de porcí i solament un lleuger creixement de les de fruita, degut a les importacions d'Europa d'altres fruites exòtiques i del con sud

ANNEX 1:
INTERCANVIS CATALUNYA 1995-2008. EVOLUCIÓ PRINCIPALS SALDOS POSITIVS

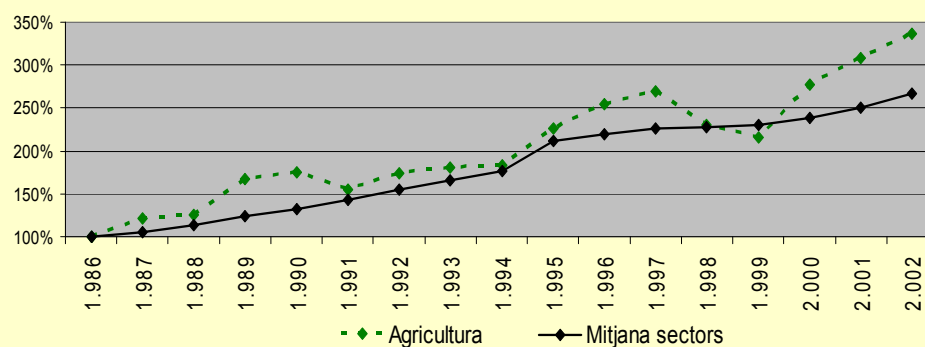
VAB sobre ocupats, a preus bàsics i constants:
el sector agrícola és el que puja més la productivitat
1995 = 100

INE. Contabilidad regional	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Agricultura, ramaderia i pesca	100,00	110,69	114,29	105,05	99,13	125,70	121,28	132,91
Energia	100,00	96,81	105,56	112,09	119,69	120,02	129,45	131,67
Indústria	100,00	98,39	99,07	100,33	100,50	102,04	103,05	105,33
Alimentació, begudes i tabac	100,00	93,15	95,90	97,80	104,70	100,09	99,74	100,79
Maquinària y equip mecànic	100,00	96,87	98,42	98,93	101,14	107,26	107,64	108,91
Equip elèctric i electrònic	100,00	106,50	104,14	105,27	101,40	104,97	105,34	106,74
Fabricació vehicles	100,00	104,93	107,21	107,81	106,29	106,71	99,15	100,64
Construcció	100,00	98,44	92,79	92,29	92,64	92,08	90,77	93,71
Serveis	100,00	99,68	100,17	97,96	97,43	98,22	100,13	101,62
TOTAL CATALUNYA	100,00	99,97	100,29	99,21	99,13	100,65	101,61	103,89
TOTAL ESPANYA	100,00	100,90	101,74	101,88	102,19	103,05	103,57	104,28

Productivitat: a partir de 1986 el sector agrari és el que puja més

Evolució del VAB a preus de mercat per Ocupat

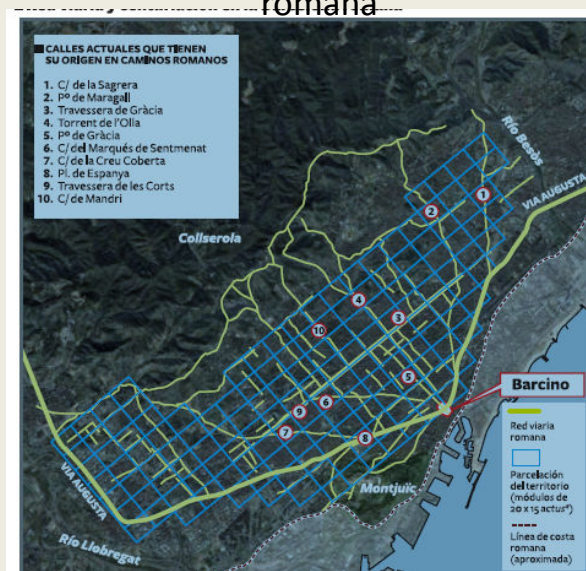

El consumidor exigeix productes frescos de proximitat (quilòmetre 0) i pot escollir una gama de productes

L'agricultura de proximitat és una tradició des de els romans: xarxa viària i centuriació en la Barcelona romana

Aportacions al PIB de cada subsector agrari

Estructura del PIB del sector primari per productes.

Sector	% PIB	Sector	% PIB
Fruita	20,2	Porcí	16,3
Horta-flors...	18,7	Vaqui	6,4
Vinya	9,4	Llet	3,3
Cereals	4,7	Aviram	1,1
Fruita seca	3,7	Oví	0,4
Oli d'oliva	3,7	Altres	0,5
Farratges	1,1	Ous	0,3
Altres	0,8	Ramaderia	28,3
Agricultura	62,3	Pesca	5,1
Fusta	4,3	Fusta i pesca	9,4

Petxada ecològica (Food print): un nou proteccionisme.. ecològic

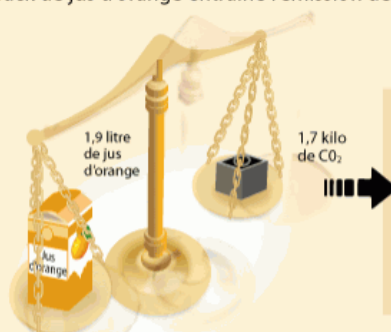
- Al Regne Unit, la DEFRA ha normalitzat el càlcul de les Food Miles (PAS 2050) i del Food print i els grans magatzems ho adjunten a la publicitat.
- Així defensen els productes de proximitat

Emissions CO2	km	kg CO2	Kg C
Camioneta	1,000	0,224	0,061
Tren o camión	1,000	0,062	0,017
Avió	1,000	0,180	0,049

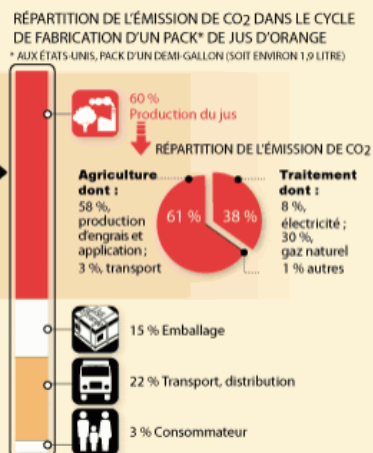

Càlcul de les emissions de CO2 d'un suc de fruita

Un pack de jus d'orange entraîne l'émission de 1,7 kg de CO₂

Comparaison	CO2
Pack de 6 bières	3,5 kg
Un litre d'essence brûlé en voiture	2,3 kg
Un paquet de chips de 35 g	75 grammes
Une recherche Internet sur Google	0,02 gramme

SOURCES : FOOD BUSINESS NEWS ; TROPICANA

Garantir la seguretat alimentària i assegurar el compliment de normes de comerç

- Quan les barreres aranzelàries baixen les qualitatives pugen: pesticides i additius autoritzats, traçabilitat, **origen**.
- Un cas concret, foto d'ahir a la boqueria
- Origen França
- Chile

Integrar necessitats: i trobar simbiosi

- Evitar la fractura social entre camp i ciutat.
- “A Grans mals grans remeis.” (conclusió del article)
- La resposta del Congrés del Món Rural va ser demanar al autor del article que presidís una sessió per millor comprendre l'agricultura.
- La sessió va ser realment molt interessant per a tothom.
- En Xavier Sala Martin va dir que els pagesos haurien de plegar i treballar a les caixes d'estalvi. La curta història li ha donat la resposta
- Catalunya s'ha especialitzat i promou l'exportació vers la resta d'Europa

FUNDACIÓ
AGRICOLA
CATALANA

El futur de l'agricultura mediterrània es troba a Europa

Habitants

Espanya	40M	Unió Europea	375M
Europa + PECOS	480M		
EUA	275M	UE+PECOS+Turquia	530M

1.- La UE és el primer mercat mundial de consum de productes alimentaris

2.- Èxit de la Unió Monetària

3.- Es preveuen grans canvis en la economia mundial

4.- Una demanda saturada en la UE- 15

5.- Una demanda creixent en els PECOS

6.- Grans canvis en la cadena agroalimentària.

